

Gaarde, hvori de boede. Det har ikke været Meningen, det bør ikke blive Meningen, og det bør ikke være Noget, som Regjeringen saa at sige giver en meer eller mindre directe Støtte derved, at Ministeren siger: Albrig sætter jeg min Underskrift paa denne Lov! At Ministeren siger: Seg sætter albrig min Underskrift paa denne Lov, som den nu foreligger, det kan jeg forstaae, men at der ikke skulde kunne gives en Lov, der ordnede dette Forhold saaledes, at det var til Gavn for Staten, til Gavn for vedkommende Familie og i det Almenes Interesse, det troer jeg ikke, den ærede Minister, naar han betænker sig vel, vil gjen tage og vil kunne sige, og siger han det, saa svarer jeg, at saa faae vi fremme Lovens saaledes, at den ærede Minister ikke sætter sit Navn paa den og ikke nogen sinde mere kommer til at sætte sit Navn paa nogen Lov. Her er ikke Spørgsmaal om Privatmand, her er ikke Spørgsmaal om privat Besiddelse, her er ikke Spørgsmaal om at tage Nogens Eiendom, her er ikke Spørgsmaal om at give Noget til en Anden, her er Spørgsmaal om, efter den Bestrægningsmaade, som nu i Lovgivningen er gjældende, endelig at udvikle et Forhold, som ikke mere kan passe til disse Tider, og dele imellem saaledes, at Eierne faaer det, han eier, thi han eier ikke Noget af Brugsretten til Jorderne, og at Brugeren kommer til at sidde saaledes som Brugere, at han kan give det meest Mulige til den nuværende Eier; men en Brugere kan kun give det meest Mulige til Eierne derigjennem, at han tillige er Besiddere af Jorden paa samme Maade som af Bygningerne, og det især ved de smaa Eiendomme. Her foreligger egentlig ikke det Spørgsmaal, om Loven i sit Princip kan føres igjennem, thi det maa den kunne, men om vi kunne finde forstandige Former for at føre den igjennem. Det er gjerne muligt, at der slet ikke behøvedes Andet — og at man da kunde undlade at føre den igjennem, — end at den ærede Minister stillede sig ganske anderledes overfor dette Forhold; thi dersom de, der styre dette Gods, med Sikkerhed vidste, at det var den ærede Ministers Hensigt at bringe det derhentil, at man ikke brugte alle Slags Kunster for at pine den hderste Stilling ud af en

Mand, fordi han vilde blive forarmet, isald han ikke fik et vist Stykke Jord at dyrke, saa var man forsigtigere med de Midler, man brugte. Naar Ministeren derimod lader Sagen slippe af sin Haand, naar han ikke staaer op som den, der her skal gribe ind og er berettiget til at gribe ind, saa staaer han svækket ligeoverfor alle dem, der ville misbruge en saa ulykkelig Stilling. Seg vil ikke sige Mere; jeg vil haabe, at Lovforslaget gaaer til 2den Behandling, og saa ville vi see, hvad der kan komme ud af Enkeltbøerne.

J. Andersen: Ved de Ytringer, der ere fremkomne imod Loven, er jeg kommen til ganske den samme Mening som den, den ærede Rigsdagsmand for Odense Amts 5te Valgkreds (H. M. Peterfen) havde, idet han sagde: Det er ikke Capitalen om at gjøre, men det er Højhedsretten! Dette troer jeg tydelig maa fremgaae af de Dplysninger, der fremkom fra den høie Indenrigsminister; han oplyste os om, at Eieren af Samsø havde en aarlig Indtægt af 16 Rd. pr. Td. Hartkorn — saaledes var det vist — og altsaa har han Renten af 400 Rd. pr. Td. Hartkorn. Det synes mig nu, at man efter simpel Forstand let maa kunne faae det Regnestykke ud, at naar han faaer 400 Rd. pr. Td. Hartkorn, saa er han skadesløs, — og jeg er overbevist om, at Brugerne paa Samsø med stor Fornøielse betale betydeligt Mere; det kan altsaa slet ikke være Capitalen om at gjøre, men jeg troer, at det, som den nævnte ærede Taler ogsaa sagde, nærmest maa være Højhedsretten, hvorom her er Spørgsmaal. Det er oplyst, at Landbruget paa Samsø stod paa et saa lavt Trin, men det er jo slet ikke mere, end hvad man seer til daglig Brug ogsaa paa andre Fæstegne, og hvad der meget ofte er Tilfældet; thi hvorledes er Forholdet? Det er saaledes, at naar den gamle Fæster har sat Jorden i en meget god Stand, mærglet, drainet o. s. v., hvorofte har man saa ikke hørt Godseieren sige til den nye Fæster, der kommer: Ja, min Ven, den Gaard giver meget større Indtægt end Nabøens og de Andres, der er gjort baade det og det ved den! Jeg har selv oplevet det Tilfælde, jeg har selv hørt de Ytringer af en Godseier til mig personlig: Min Ven, den Gaard kan